

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า และช่วยแก้ไข ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยเสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะ และเจตคติให้บุคคลรู้จักตนเอง เข้าใจชีวิตและสังคม ซึ่งสามารถทำให้ชีวิตและสังคมดีขึ้น สิ่ง ที่จำเป็นในการพัฒนาประเทศคือการพัฒนาการศึกษา และการพัฒนาการศึกษาที่สำคัญคือการพัฒนา คนและคุณภาพของคน การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีบทบาท ทำให้มนุษย์กลายเป็น ทรัพยากรที่มีคุณค่า และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ การจัดการการศึกษา จะบรรลุเป้าประสงค์หรือไม่ขึ้น เกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการตัดสินคุณภาพของการจัดการการศึกษา คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (กรมวิชาการ, 2530)

อย่างไรก็ตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก็ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสติปัญญาเพียงอย่าง เดียว หากแต่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆอีกหลายประการที่เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยมีผลการศึกษามาก พบว่า บุคคลที่มีระดับสติปัญญาเท่ากัน มิได้หมายความว่า จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากัน เพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาทิ สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ผู้ปกครอง วิธีสอนของครู ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ธรรมชาติของนักเรียน และความสัมพันธ์ ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (วิณา สมสุด, 2540) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกมล กิจสวัสดิ์ (2533) ที่กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบใหญ่ๆ 2 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบด้านสติปัญญา กับองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา องค์ประกอบทางด้านสติปัญญาคือ ความสามารถทางวิชาการและความถนัด ส่วนองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ทางด้านร่างกาย สังคม สภาพแวดล้อม ดังนั้นการที่นักศึกษาจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็น อย่างไร จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยทั้งทางด้านสติปัญญา และปัจจัยที่ไม่ใช่ทางด้านสติปัญญา ซึ่งหาก นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี นักศึกษาจะแสดงออกมาในรูปแบบของความสามารถด้าน การเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมที่สถาบันการศึกษากำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษานั้น และมีค่า ลำดับขั้นสะสมเฉลี่ยสูงเป็นต้น และหากนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักศึกษาก็จะแสดง ออกมาในรูปของความด้อยในความสามารถด้านต่างๆ และมีค่าลำดับขั้นสะสมเฉลี่ยต่ำเช่นกัน ดังนั้นค่าลำดับขั้นสะสมเฉลี่ยจึงเป็นเกณฑ์หนึ่ง ที่เป็นตัวกำหนดความสามารถ ความสำเร็จใน การศึกษาของนักศึกษาซึ่งค่าลำดับขั้นสะสมเฉลี่ยได้มาจากผลการเรียนรู้ ตามระบบของ

สถาบันการศึกษา ถ้านักศึกษาได้คะแนนไม่ถึงเกณฑ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด นักศึกษาก็จะต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนยาวนานกว่าที่กำหนด หรือพ้นสภาพจากการเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสียค่าทางการศึกษาเป็นอย่างมาก

มหาวิทยาลัยพายัพ เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งแรกของประเทศไทย ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ปัจจุบันเปิดทำการเรียนการสอนจำนวน 10 คณะ และ 2 วิทยาลัย มีนักศึกษาลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2552 รวม 4,810 คน (สำนักทะเบียนและบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ, 2552) โดยที่มหาวิทยาลัยพายัพมีข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับการเสนอชื่อผู้สำเร็จการศึกษาให้ได้รับปริญญาตรีว่า จะต้องมียกเว้นชั้นสะสมเฉลี่ยตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 2.00

ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยพายัพจะสามารถผลิตบัณฑิต ซึ่งเป็นที่ยอมรับออกไปรับใช้สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นจำนวนมากตลอดระยะเวลากว่า 30 ปีแล้วก็ตาม กล่าวคือ จากการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยพายัพประจำปีการศึกษา 2548 พบว่า ในภาพรวม ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจบัณฑิตในระดับมากในทุกด้านที่สำรวจ (อภิญา ศกุนตนาคลาก, ธันยากร ดันชลจันทร์, ธวัชรัตน์ เชื้อวงศ์บุญ, สุภรณิศร์ เดิมสงวนวงศ์ และกชกร ภูมิพายัพ, 2552) แต่ก็พบว่ามีนักศึกษาอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่สามารถเรียนจนกระทั่งจบหลักสูตร (ปีฉัตร สุภากุล และจิระ บุรีคำ, 2543) หรือต้องใช้เวลาในการศึกษามากกว่าที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ (มนฤดี ม่วงรุ่ง และสุริยง วงษ์สาพาน, 2545) โดยจากการศึกษาต่างพบว่า สาเหตุสำคัญหนึ่งเกิดจากการที่นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั่นเอง

จากปัญหาดังกล่าว มีนักวิจัยหลายท่านมุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ อาทิ ศุภ โสภ โภยกุลย์ (2545) ได้ศึกษาแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยพายัพ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 616 คน ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมด 28 ตัวแปร มีเพียง 4 ตัวแปรที่มีผลกระทบต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ เกรดเฉลี่ยสะสม การเคยได้รับเกียรติบัตรเรียนดี ร้อยละในการเข้าชั้นเรียนโดยประมาณ และเวลาที่ใช้ในการอ่านตำราเรียนต่อสัปดาห์ ซึ่งผลจากการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยด้านตัวนักศึกษามีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ด้วย แต่อย่างไรก็ตาม การวางแผนให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำให้มีประสิทธิภาพทางการเรียนเพิ่มขึ้น ควรคำนึงถึงปัจจัยด้านอื่นๆอย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้รุ่งฤดี วงศ์ชุม (2549) ได้ศึกษาสิ่งที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ เป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพภาคปกติ ปีการศึกษา 2548 จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี มีผลต่อคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ความฉลาดทางอารมณ์จึงเป็นเพียงตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา แต่อาจไม่ใช่ทางแก้ปัญหาค่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ ได้อย่างเป็นองค์รวม

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้บูรณาการปัจจัยสำคัญที่พบว่ามีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุคคล โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านพฤติกรรม การเรียนของนักศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับผู้สอน สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ปัจจัยด้านครอบครัว และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนในการส่งเสริม พัฒนาหรือช่วยเหลือนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำให้ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากลุ่มระดับผลการเรียนของนักศึกษาจำแนกตาม คณะ เพศ ชั้นปี ระดับ การศึกษาบิดา-มารดา อาชีพบิดา-มารดา และรายได้บิดา-มารดา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับผลการเรียน กับปัจจัยด้านพฤติกรรม การเรียนของนักศึกษา ปัจจัยด้านผู้สอน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย และปัจจัยด้านครอบครัว
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลในการจำแนกกลุ่มระดับผลการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัย พายัพ
4. เพื่อศึกษาปัจจัยอื่นนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในขอบเขตการศึกษา ที่มีผลต่อระดับผลการเรียนของนักศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยพายัพที่เรียนหลักสูตรปริญญาตรี ทุกคณะ ทุกชั้นปี และลงทะเบียนเรียนใน ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 4,810 คน (ข้อมูลจากสำนักทะเบียนและบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ, 2552)

ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ศึกษา

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับผลการเรียนของนักศึกษาในครั้งนี ได้กำหนดขอบเขตปัจจัยออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา ประกอบด้วย 10 ตัวแปรดังนี้
 - การอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนการเข้าเรียน
 - การเตรียมอุปกรณ์สำหรับใช้ในการเรียน
 - การมีสมาธิในการเรียน
 - การตั้งใจฟังและจดบันทึกตาม
 - การซักถามเมื่อมีข้อสงสัย
 - การทบทวนสิ่งที่ได้เรียนมาแล้ว
 - การทำงานส่งตามที่ได้รับมอบหมาย
 - การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม
 - การอ่านหนังสือเตรียมตัวในการสอบ
 - การอ่านหนังสือเฉพาะวันก่อนสอบ
2. ด้านตัวผู้สอน ประกอบด้วย 9 ตัวแปรดังนี้
 - การได้รับคำแนะนำในด้านการเรียน
 - การได้รับคำปรึกษา / คำแนะนำ ปัญหาส่วนตัว
 - การเอาใจใส่ดูแลในเวลาเรียนอย่างสม่ำเสมอ
 - การเอาใจใส่ดูแล ให้การปรึกษานอกเวลาเรียน
 - ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้
 - การเตรียมเนื้อหาการสอนที่ทำให้เข้าใจง่าย
 - การใช้เทคนิคการสอนที่น่าสนใจ
 - ความสามารถในการตอบปัญหาหรืออธิบายได้ชัดเจน
 - ความเหมาะสมในการวางตัวของอาจารย์ผู้สอน
3. ด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ประกอบด้วย 8 ตัวแปรดังนี้
 - ความเพียงพอและความหลากหลายของหนังสือสำหรับการศึกษาค้นคว้า
 - ความทันสมัยของสื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยี
 - มีสถานที่สำหรับการทำกิจกรรมร่วมกัน
 - บรรยากาศในห้องเรียน
 - ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวก และอุณหภูมิเหมาะสม

- ห้องเรียนสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย
 - ขนาดของห้องเรียนมีความเหมาะสม
 - ห้องเรียนปราศจากเสียงรบกวนจากภายนอก
4. ด้านครอบครัว (บิดา-มารดา) ประกอบด้วย 7 ตัวแปรดังนี้
- การได้รับคำปรึกษาในด้านการเรียน
 - การได้รับคำปรึกษาเมื่อมีปัญหาส่วนตัว
 - ความคาดหวังต่อความสำเร็จในการเรียน
 - ความภาคภูมิใจต่อสาขาวิชา/ คณะที่กำลังศึกษา
 - การได้รับกำลังใจและความอบอุ่น
 - การชักจูงให้เอาใจใส่การเรียน
 - ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับผลการเรียน
2. ทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลในการจำแนกกลุ่มระดับผลการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ
3. ทำให้ทราบปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อระดับผลการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ
4. เพื่อเป็นแนวทางในการให้คำปรึกษา แนะนำแก่นักศึกษา ในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ผลที่ได้รับจากการวิจัย
5. เพื่อนำผลการวิจัยเสนอต่อผู้บริหาร มหาวิทยาลัยพายัพ อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนา ส่งเสริมปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาที่เรียนหลักสูตรระดับปริญญาตรีทุกคน ทุกชั้นปี ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ในมหาวิทยาลัยพายัพ
2. ระดับผลการเรียน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งวัดจากระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมจากผลการเรียนทุกวิชาที่ผ่านมานักศึกษาแต่ละคน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้จำแนกกลุ่มระดับผลการเรียนเป็น 3 ระดับ ได้แก่

- ระดับสูง หมายถึง นักศึกษาที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมสูงกว่า $\text{mean} + \text{sd}$
- ระดับปานกลาง หมายถึง นักศึกษาที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง $\text{mean} \pm \text{sd}$
- ระดับต่ำ หมายถึง นักศึกษาที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า $\text{mean} - \text{sd}$

3. ปัจจัยที่มีผลต่อระดับผลการเรียน หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ซึ่งงานวิจัยนี้ แบ่งปัจจัยออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรมกรรมการเรียนของนักศึกษา ด้านผู้สอน ด้านสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย และด้านครอบครัว

PAYAP UNIVERSITY